

SEMBLANÇA

Josep Llobet i Bach

TEXT: RICARD USTRELL

FOTOGRAFIES: DAVID DATZIRA

CARICATURA: CALVO

Fundació Bosch i Cardellach, carrer Indústria, 18. Aquells llums i aquelles taules, són com segells.

Quan hi entreu, us faran recordar aquella olor concentrada de llibres. Quan marxeu, sentireu de fons aquelles tardes llegides que, lletra per lletra, us perfilaven un neguit.

I quan estigueu dins d'aquella aventura, no en podreu sortir. Us sentireu eternament atrapats. Com la història que avui intentaré explicar-vos.

Josep Llobet i Bach va néixer el 1956 a Sabadell. A partir dels 16 anys va començar a descobrir que les ciències podrien aplanar-li el camí que se li presentava i va decidir dedicar-se a estudiar arquitectura. Des d'aleshores, s'ha dedicat a buscar resposta en aquells temes de més polèmica per la ciutat com les obres del Metro.

Actualment és el Director de la Fundació Bosch i Cardellach. Treballa en projecció a Sabadell i en conseqüència per la globalitat. Tocar la guitarra ha estat, en alguns moments, un esbarjo de les seves tensions.

Un local molt bonic...

Sí. El vam inaugurar just fa un mes amb el President de Caixa Sabadell, en un acte de lliurament del local que Caixa Sabadell ens ha proporcionat, al qual van assistir el conseller Tresserras, l'alcalde de Sabadell i els Patrons de la Fundació i la veritat és que crec que ha quedat força bé. Pensa que la primera seu de la Fundació Bosch i Cardellach va ser un despatx del Museu d'Història al carrer Sant Antoni, i després va passar al local on hi havia l'Obra Social de Caixa de Sabadell. Ara hem fet un pas més endavant, i tenim un edifici adequat a les nostres necessitats presents i futures.

Quins fets van marcar l'inici d'aquesta Fundació?

Bé, la Fundació va néixer el 1942 en un període de postguerra on s'iniciava un desert cultural i social a la ciutat i al país. Aquest desert cultural i l'exili, va ser el destí de la societat de l'època; però sobretot hi va haver un fet molt important que va marcar l'inici de la Fundació: i és que, Miquel Carreras, intel·lectual d'aquí Sabadell, que parlava sis o set idiomes, va morir assassinat al front.

>

Aquest fet va desencadenar la voluntat a prendre iniciatives i a crear una mena de cercle d'intel·lectuals que poguessin trobar-se a la ciutat i poguessin debatre sobre temes socials, polítics i contemporanis.

Per tant, la Fundació va néixer fruit d'una necessitat, que era intentar recuperar i mantenir la riquesa intel·lectual que havien tingut en el període d'entreguerres.

Perdoni la ignorància però...Què hi té a veure amb tot plegat Bosch i Cardellach?

Bosch i Cardellach era un historiador, filòsof, metge i arxiver municipal que va viure entre 1758 i 1829 i que va marcar molt els el canvi de segle (XVIII-XIX) a la ciutat de Sabadell ja que va venir a treballar a la ciutat i és autor dels primers reculls històrics de Sabadell.

Es va optar per posar-li aquest nom a la Fundació perquè el de Miquel Carreras creava certs conflictes polítics aleshores, i com que el de Bosch i Cardellach tenia molta més distància temporal que el de Carreras, es va decidir que la Fundació portaria el seu nom.

I no s'han plantejat fer el canvi de nom?

Ni molt menys. Amb aquesta explicació que he fet, no voldria menysvalorar Bosch i Cardellach. Però sí que m'agradaria destacar que la Fundació no va néixer per ell, sinó que ho va fer, entre d'altres motius, per la mort de Miquel Carreras.

Bosch i Cardellach, en un moment preindustrial, i Miquel Carreras, en el moment que Sabadell ja havia esdevingut ciutat industrial, són dos episodis importants dins la historiografia local.

Per això en altres projectes de pes de la Fundació s'hi ha afegit el nom de Miquel Carreras, com per exemple, a la nova Biblioteca.

Sí. Primer de tot, per responsabilitat. La família Carreras ens va llegar tot el seu patrimoni personal, per tant, el que hem fet durant tota l'època de la Fundació és divulgar escrits,

mecanoscrits, estudis científics, i sobretot filosòfics.

I, en segon lloc, en el decurs dels 65 anys que la Fundació ha estat treballant la figura de Miquel Carreras, ha estat una referència constant. En aquests últims quatre anys, hem signat, a més a més, un conveni amb la Caixa de Sabadell i l'Ajuntament per publicar un o dos llibres cada any i estem reivindicant una part que també és inèdita, que sortirà properament que correspon a Filosofia del Dret. Miquel Carreras no només parlava d'història i del municipi, també explicava quins són els pilars pels quals una societat es mou i s'organitza. És una part de les més complicades d'explicar i, properament, amb un treball que està fent el Pompeu Casanovas, ho farem.

Hi ha molta gent al darrere d'aquests projectes?

La Fundació funciona amb gent molt diversa, sobretot a través de les seccions. Tenim quatre seccions principals (Història; Territori, urbanisme i geografia; Arts i lletres; i Economia), i estem treballant en una cinquena (de Ciència i Tecnologia). I paral·lelament també treballen en comissions...

Efectivament, acostumem a treballar per seccions, les comissions les organitzem en el cas que l'actualitat o algun tema específic ens ho exigeixi. Per exemple l'any passat vam crear una comissió d'infraestructures per fer un seguiment del debat que generava el traçat del nou Metro a Sabadell.

En aquell cas, vam agafar també gent de fora que van col·laborar amb nosaltres i van acabar de donar solvència al projecte. Treballem per objectes concrets perquè, en definitiva, crear seccions que no tinguin objecte de treball no té sentit.

Vostè des de l'any 2005 n'és el director. Què li ha aportat aquest càrrec a la seva vida?

Moltes hores (*Somriu*). Pensava que seria molt més curta la feina...

Potser perquè s'ha trobat en un període de canvi en la Fundació?

Aquesta premissa ja la coneixia abans d'acceptar el càrrec. Des que vaig entrar a la Fundació amb 23 anys, fins a l'actualitat, he anat passant per períodes de més i menys permanència. La Fundació té una independència marcada per la seva manera d'actuar i garantida pel seu patronat, qui li dóna una solvència econòmica per funcionar. És per això que incitem més d'una vegada a la reflexió i fem que les nostres accions no siguin ni precipitades ni incoherents. De fet, alguns sectors de la ciutat, i degut al nostre recorregut, ja ens reconeixen un caràcter acadèmic. La feina actual és intentar coordinar tot allò que passa. Abans potser teníem molta més perseverança amb el contingut històric i en aquests moments, a més de mantenir-lo, ens sembla que hem d'estar també presents en l'actualitat i hem de donar respostes als temps que vivim.

Actuar com un consell polític?

Polític, entès com a sistema de representació de partits, no; ja que és evident que això pertany a les nostres institucions democràtiques (Ajuntaments, Generalitat, Govern de l'Estat). Polític, entès com que tots formem part d'una societat i, per tant, tenim i generem opinió sobre la mateixa, evidentment que sí. La nostra aportació intenta ser documentada, reflexiva, rigorosa i independent.

Anem a resseguir el recorregut que l'ha portat fins al present. Vostè va néixer a Sabadell l'any 1956...

I des d'aleshores no n'he marxat mai. Sí que és veritat que em passo moltes hores a fora de Sabadell, però sempre m'he sentit molt sabadellenc. Tothom és fruit dels seus orígens i del seu entorn. Com per exemple tots els valors que vaig aprendre als Escolapis, on em van ensenyar a ser rigorós a i esforçar-me per les coses. O amb l'excursionisme, que encara conservo, ja que la muntanya és una bona vàlvula d'escapament. El muntanyisme també m'ha format molt. És sacrifici i és austeritat. Pensar que la teva preparació i una motxilla són tota la teva supervivència de 25 dies per arribar a dalt d'un lloc inhòspit on potser estàs a 25 graus sota zero... M'ha ajudat molt a entendre el dia a dia.

I quan treballes com a arquitecte també deus ser un excursionista que vas enfilant la muntanya...

Sí. I amb la Fundació procuro que també sigui així. De fet, la metàfora de la muntanya és aplicable a tots els aspectes de la vida.

Un pare que es dedicava al món tèxtil d'una forma similar amb la que tu ho fas com a arquitecte...

Sí, des d'una vessant més teòrica. El meu pare era una persona que configurava les mostres, barrejava els fils, organitzava la fàbrica... i al mateix temps, s'encarregava de fer de comerciant de l'empresa. En canvi, en el meu cas, com a arquitecte, també barrejo colors, textures... i al mateix temps faig edificis i haig de saber-los vendre.

Com van viure la guerra els seus pares?

Molt diferent. La meua mare la va viure a una masia pairal al Prat del Lluçanès, que era el seu poble d'origen. I en canvi, el meu pare, la va viure amb 14 anys a la ciutat de Sabadell. El fet de viure-la a una ciutat ja suposa un grau més elevat de por i de risc, però, a més a més, el meu avi patern en aquell moment estava perseguit i havia d'estar amagat, fet que va marcar molt al meu pare durant aquell període.

De petit tenia clar que acabaria sent arquitecte?

Ni molt menys. De petit tenia clar que em decantaria per fer alguna carrera de ciències, ja que era el que se'm donava millor, però no va ser fins els 16 anys que vaig començar a tenir clar que volia dedicar-me al món de l'arquitectura.

No serà per la retòrica, perquè de moment m'està convingent amb bona nota el seu relat de vida...

(*Riu*) Doncs sóc bastant dolent amb la retòrica. Sempre he tingut moltes més facilitats per les ciències.

I per la música...

Aprendre a tocar un instrument també té capacitats que es valoren al llarg de la vida. I són més importants, de vegades, que tenir un títol! (*A la sala s'hi fa un silenci*). En qualsevol cas, t'està dient que és una persona que sap calcular esforços, que sap entrenar-se, que entén les coses d'una forma molt metòdica... És un procés que cal tenir clar. De fet, de jove, formava part d'un grup de música on tocàvem una espècie de *blues-country*. Jo tocava el banjo de 4 cordes i mitja (el del Blues americà) i la guitarra acústica.

La seva vida familiar és molt curta comparada amb la seva vida laboral?

És curta però intensa. Fa 25 anys que estic casat amb la Montserrat i tenim quatre fills. Probablement el temps que dedico a la feina, a la Fundació i a la ciutat comporta un cert sacrifici de la meua vida familiar.

A la ciutat i a fora de la ciutat. Perquè darrerament ha obert la Fundació a l'exterior i s'ha preocupat per establir relacions amb diverses universitats i amb l'Institut d'Estudis Catalans. És un pas per estandarditzar la Fundació, és a dir, que arribi arreu de Catalunya?

Com deien alguns, has de pensar globalment però actuar >

localment. La Fundació ha d'actuar amb el coneixement de la ciutat i de la comarca, i ser conscient en tot moment que formem part d'un tot. Si no entenem com s'estructura el món, difícilment entendrem Sabadell i encara menys el món. Per tant, l'actuació no ha d'arribar fins a Catalunya, cal que trenquem les fronteres i siguem capaços d'enfrontar-nos a la realitat, al món, i al dia a dia. Si volguéssim estudiar la migració a Sabadell i no entenem què passarà amb la migració, ni com està anant, no podem fer cap anàlisi de la migració. En canvi, estudiant aquest fenomen a Sabadell, i contraposant-lo a nivell global, és quan es fa interessant el projecte d'aspecte local. Imagina't que algú vol entendre el segle XIX a Sabadell sense llegir-se res de Nietzsche, seria impossible! Podria, però seria tan localista que perdria coherència en alguna part del seu discurs. Quan ets capaç d'entendre la teva ciutat a través d'una visió cosmopolita del segle XIX, és quan comencen a fer-se interessants els debats i les converses.

Hi ha moltes fundacions a Catalunya que tenen tasques localistes...

Sí, i per això hem de treballar conjuntament, per tal que tots els coneixements puguin estar en xarxa.

A més a més, la Fundació disposa de l'Antiga Biblioteca de l'Obra Social de Caixa Sabadell (l'actual Biblioteca Miquel Carreras) que durant aquest curs romandrà tancada. Però que el 2009 tornarà a obrir...

I no només això! Pensa que la Biblioteca de la Caixa té uns 85.000 volums, però nosaltres tindrem 207.000 referències. Per tant, s'hi ha de sumar la Biblioteca i l'Hemeroteca de la Fundació, els fons del Pau Vila, Joan Sallarès o Miquel Carreras entre d'altres, i sobretot el fons de la Biblioteca de l'Antoni Trallero.

En quin moment veu decidir des de la Fundació que calia absorbir la Biblioteca de Caixa Sabadell?

Hi ha dos passos claus: El primer és quan la Fundació decideix homologar-se en el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, fet que va provocar que tots els nostres fons estiguessin dins d'aquest consorci, i, per tant, que qualsevol persona pogués consultar un llibre nostre. I el segon, va ser quan la família Trallero va mostrar interès per cedir-nos el seu llegat (d'uns 60.000 volums). Com que allà on estàvem no hi podíem cabre per espai, vam decidir parlar amb els nostres patrons i sobretot parlar amb Caixa Sabadell, que és amb qui teníem el local. Aleshores va ser quan ens vam plantejar fer aquesta nova seu que és on ara estem assentats.

Vostè a més a més, ha tingut un paper molt rellevant en la polèmica sobre el Metro de Sabadell. Creu que s'estan fent bé les coses?

Nosaltres teníem clar que el Metro era un fet molt important per Sabadell i que no s'havia de perdre cap oportunitat de futur. S'havia d'aprofitar que el Metro passava per Sabadell i ens vam posar a estudiar quin era el millor traçat. Vam agafar el traçat que es proposava i el vam analitzar i no només en el present sinó també d'aquí a cent anys.

Un paper de moderador?

Fèiem d'àrbitre i de jugador. La Comissió que es va crear ex *professo* (on hi havia, a més de membres de la Fundació com jo mateix, membres de l'Ajuntament, de Sabadell Cruïlla, la Cambra de Comerç, l'Oficina del Centre i tècnics de la Generalitat) va millorar tots aquells aspectes del projecte que fallaven per alguna part, sobretot perquè va tenir clar que es tractava d'una gran inversió. I també va valorar positivament que el Metro pogués arribar a Castellar i més tard, que fos una opció transversal entre Sabadell, Granollers i Terrassa. Per això vam decidir apostar-hi, i sort en vam tenir! Si la crisi econòmica hagués arribat 12 mesos abans, actualment, crec que no tindríem Metro a Sabadell.

I per acabar, sempre acostumem a demanar un llibre perquè ens recomanin, però aquesta vegada, aprofitant que vostè ha fet algunes publicacions, aprofundirem en alguna d'elles: "Inicis de la Urbanística Municipal de Barcelona". Imagino que són d'aquells llibres il·legibles per aquell que no sigui arquitecte no?

A veure (*riu*)... Si no ets especialista no el recomanaria, és un llibre que el vam escriure fa 25 anys, i tracta sobre l'evolució de l'urbanisme a Barcelona. Però si t'agraden aquests temes i tens ganes de saber alguns dels projectes que hi havien fa uns 150 anys, és interessant. Veure com el Cerdà va dissenyar la ciutat amb un mercat a cada barri, les illes de cases... és interessant per entendre la relació entre model de ciutat i ciutat construïda. I quin llibre recomanaria si hagués d'acabar una entrevista?

Molts. M'agraden molt les biografies, però en recomanaré un de Filosofia. De Ludwig Wittgenstein, de l'Editorial Anagrama, un que en català no té títol específic a part del nom de l'autor però que en la seva versió original es diu *The Duty of a Genius*. I si me'n permetes un altre, l'*Origen de les espècies* de Charles Darwin, un llibre fonamental que ha fet canviar la mentalitat de la humanitat explicant que evolucionem i som producte d'una evolució.

Moltes gràcies per tot

A tu.

